

Załącznik do Uchwały Nr XII/88/16
Rady Gminy Dubeninki
z dnia 29 marca 2016 r.

PROGRAM

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

W RODZINIE ORAZ

OCHRONY OFIAR PRZEMOCY

W RODZINIE

NA LATA 2016 – 2020

Dubeninki 2016r.

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	s. 4
II.	PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE	s. 5
III.	ZADANIA GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	s. 5
IV.	DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM	s. 6
V.	ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	s. 7
VI.	CELE I ZADANIA PROGRAMU	s. 9
VII.	ADRESACI PROGRAMU	s. 9
VIII.	REALIZACJA I METODY DZIAŁANIA PROGRAMU	s. 10
IX.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	s. 11
X.	ZAKŁADANE EFEKTY DZIAŁAŃ PROGRAMU	s. 11
XI.	MONITORING PROGRAMU	s. 12

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany w oparciu o art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem głównym *Programu* jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Dubeninki, do którego określono działania w 6 celach szczegółowych.

Opracowanie *Programu* poprzedzone zostało diagnozą problemu w Gminie Dubeninki

Diagnoza problemu potwierdziła, że przemoc dotyka przede wszystkim kobiety, a sprawcami przemocy w większości przypadków są mężczyźni, najczęściej znajdujący się pod wpływem alkoholu.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się działania lub zaniechania osoby najbliższej wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, zmuszające do zachowania się wbrew własnej woli, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, powodującą szkody w zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne (art.2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Przemoc w rodzinie może przybrać różne formy np.: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną. Występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności, depresję oraz choroby związane ze stresem.

Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawiać się przez całe dorosłe życie.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zbadania. Agresja ze strony osób najbliższych może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Radko bywa zjawiskiem jednorazowym. Najczęściej jest procesem długotrwałym. Ofiara przemocy często nie prosi głośno o pomoc, ponieważ boi się o swoje życie i zdrowie, nie wierzy, że ktoś chce i może jej pomóc a może wstydzi się, gdyż bierze na siebie całą odpowiedzialność za to, co się dzieje w jej rodzinie

II. PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 został opracowany na podstawie:

1. **Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, (Dz. U. z 2015r., poz. 1390.). Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy;
2. **Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.). Nakłada ona na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie;
3. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.). Określa ona kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

Według polskiego prawa przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję. Także osoby, które pełnią w ramach swoich obowiązków zadania służbowe w przypadku podejrzenia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny mają obowiązek powiadomienia policji lub prokuratora.

III. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania dla organów samorządu gminnego, powiatowego oraz województwa.

Zgodnie art. 6 ust. 2 do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Dubeninki został powołany Zarządzeniem Nr 27/2011 z dnia 15 czerwca 2011 r. Wójta Gminy Dubeninki.

IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Na terenie Gminy Dubeninki przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Dominującym problemem w tych rodzinach jest alkoholizm, choroba psychiczna, bezrobocie. Przypadki przemocy mają miejsce w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach wynika, że osoby pokrzywdzone częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie jakim jest przemoc w rodzinie. Być może dzięki temu, że nieustannie prowadzone są działania informacyjne ogólnopolskie oraz lokalne. Wpływ na to ma również większy profesjonalizm przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy. Obserwuje się coraz rzadszą niechęć ofiar przemocy do uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty”. Działania w ramach procedury „NK” prowadzą do rozpoznawania przemocy i usprawniania pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, jak również do tworzenia warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

W latach 2011 – 2015 zanotowano **35** przypadków pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Osoby, co do których zachodziło podejrzenie że są ofiarami przemocy informowano o przysługujących im uprawnieniach i możliwościach prawnych, kierowano do instytucji

w powiecie udzielających specjalistycznego poradnictwa (głównie prawnego i psychologicznego) oraz informowano o możliwości skorzystania z terapii.

Osoby, co do których zachodziło podejrzenie że są sprawcami przemocy informowano o konsekwencjach stosowanej przemocy, w tym prawnych, jak również o możliwościach uzyskania wsparcia terapeutycznego. W dwóch przypadkach Zespół Interdyscyplinarny w Dubeninkach złożył zawiadomienie do organów ścigania o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie. W 7 przypadkach nastąpiło ustanie małżeństwa, w 5 sytuacjach kobiety wystąpiły o alimenty na drogę sądową.

Liczba Niebieskich Kart w latach 2011 - 2015

<i>Rok</i>	<i>Liczba Niebieskich Kart</i>	<i>Liczba sprawców przemocy w tym:</i>		<i>Liczba ofiar przemocy w rodzinie w tym:</i>	
		<i>kobiet</i>	<i>mężczyzn</i>	<i>kobiet</i>	<i>mężczyzn</i>
2011	7	0	7	7	0
2012	7	0	7	7	0
2013	13	1	10	10	1
2014	18	2	13	13	2
2015	23	1	15	15	1

V. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dubeninki.

- **Mocne strony:**

- a) świadomość wśród kadry działającej w jednostkach gminnych co do rangi problemu pomocy na rzecz rodziny;
- b) znajomość problemu służb zajmujących się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- c) dobra współpraca z placówkami oświatowymi, policją, służbą zdrowia;
- d) umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału w realizacji zadań z zakresu problematyki przemocy domowej;
- e) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.

- **Słabe strony:**

- a) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości;
- b) brak specjalistów do pracy z rodziną;
- c) niewystarczające środki finansowe na uzyskanie infrastruktury socjalnej o miejsca pomocy osobom doświadczonym przemocą domową;
- d) niska świadomość społeczna na temat problemu przemocy w rodzinie (ciche przyzwolenie);
- e) małe zainteresowanie programami korekcyjno – edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

- **Szanse:**

- a) zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową;
- b) akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocą domową;
- c) stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin;
- d) możliwość pozyskiwania środków finansowych z unijnych funduszy strukturalnych.

- **Zagrożenia:**

- a) bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów;
- b) słaba kondycja ekonomiczna rodzin;
- c) negatywne wzorce zachowań społecznych;
- d) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
- e) problemy alkoholowe członków rodzin.
- f) ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy,
- g) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- h) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, określając możliwości Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe:

- 1) Szybsze działania skierowane wobec sprawców przemocy w rodzinie;*
- 2) Zwiększenie działań profilaktycznych, edukacyjnych mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie;*
- 3) Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy domowej;*
- 4) Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie;*
- 5) Uwrażliwienie mieszkańców na problem przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.*
- 6) Podniesienie jakości dostępu świadczonych usług osobom doświadczającym przemocy i osobom stosującym przemoc w rodzinie.*

Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych zachowań i postaw.

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 mają charakter ciągły. Zadania w większości mają charakter zadań stałych, czyli takich, które są w stanie wejść w zakres indywidualnego planu pomocy rodzinie uwikłanej w przemoc.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest dla mieszkańców Gminy Dubeninki a w szczególności:

- a) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy;
- b) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy;
- c) świadków przemocy;
- d) osób stosujących przemoc;
- e) sprawców przemocy.

VIII. REALIZACJA I METODY DZIAŁANIA PROGRAMU

Program realizowany będzie przez podmioty działające na terenie Gminy Dubeninki, zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. we współpracy z instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.

Do podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy Dubeninki, które świadczą pomoc w zakresie przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należą:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dubeninkach
3. Placówki ochrony zdrowia,
4. Placówki oświatowe w Dubeninkach i Żytkiejmach.

Współpracują one z innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wspierającym rodzinę , a mianowicie z:

1. Komendą Powiatową Policji w Gołdapi,
2. Sądem Rejonowym w Olecku,
3. Kuratorami zawodowymi i społecznymi,
4. Poradnią Leczenia Uzależnień w Gołdapi,
5. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi,

Dobra współpraca pomiędzy podmiotami usprawnia pracę wszystkich podmiotów i pozwala na podjęcie szybkich, konkretnych działań.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań wyznaczonych w Gminnym Programie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach.

Działania w ramach Programu:

1. Podejmowanie natychmiastowych interwencji powstrzymujących przemoc.
2. Wszczęcie i realizacja procedury „Niebieskie Karty”:
 - a) kompletowanie dokumentacji potwierdzającej występowanie tego zjawiska (notatki służbowe, notatki urzędowe);
 - b) kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i leczenie odwykowe oraz sporządzanie wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o przemocy domowej;
 - c) prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
 - d) udzielanie wsparcia socjalnego ofiarom i informowanie o możliwości uzyskania wsparcia medycznego, psychologicznego i prawnego.,

- e) udzielanie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w tym również pracy socjalnej;
3. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie
4. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej
5. Informowanie środowiska lokalnego o programach profilaktycznych:
 - a) rozpowszechnianie broszur, ulotek tematycznych, zamieszczanie informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy na tablicach informacyjnych;
 - b) organizacja tematycznych spotkań w szkołach i środowisku lokalnym, prowadzonych przez specjalistów zorientowanych w problematyce przemocy domowej.
6. Podejmowanie innych działań nie ujętych w programie, mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Termin realizacji: 2016 – 2020

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dubeninki na lata 2016 – 2020 będą:

- Środki własne gminy.
- Dotacje celowe z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Pozyskiwanie dodatkowych środków zewnętrznych na niektóre działania określone w programie.

X. ZAKŁADANE EFEKTY DZIAŁAŃ PROGRAMU

Zakłada się, że osiągnięte zostaną następujące rezultaty:

- a) poprawa sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- b) podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie skutków płynących ze stosowania przemocy w rodzinie;

- c) wzmocnienie współpracy pomiędzy służbami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- d) zwiększenie oferty pomocowej skierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- e) podniesienie jakości usług kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- f) zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji zajmujących się przemocą;
- g) zmiana postaw mieszkańców Gminy Dubeninki wobec zjawiska przemocy domowej;
- h) spadek liczby rodzin, w których interwencje są podejmowane wielokrotnie;
- i) zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy;
- j) zwiększenie wrażliwości społecznej i zaangażowania społeczeństwa w przeciwdziałanie przemocy;

Wskaźnikiem realizacji programu będzie coroczne sprawozdanie .

XI. MONITORING PROGRAMU

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie corocznie na podstawie sprawozdania oraz bieżącej analizy osiągniętych efektów, która będzie obejmowała zakres wykonania poszczególnych zadań przypisanych wszystkim podmiotom odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.